

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal voor
Internationale betrekkingen**
Directie Internationale
Marktordening & Handelspolitiek

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 20
2594 AV Den Haag

Postadres
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/eleni

Datum 16 januari 2012

Betreft Beantwoording vragen over de levering van F-16's aan Indonesië in
1999

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de minister van Buitenlandse Zaken, de antwoorden op de vragen die zijn gesteld door het lid Van Dijk (SP) over de levering van F-16's aan Indonesië in 1999. De vragen werden mij toegestuurd op 15 november 2011 onder nummer 2011Z22989.

Vraag 1

Bent u bekend met het document 'Certificate of Final Acceptance en Letter of Recommendation'?¹

Antwoord

Ja.

Vraag 2

Heeft Nederland voor dit 'Falcon Up F-16 structural modification program' een vergunning verleend aan (één van de twee) in het document bedoelde Nederlandse bedrijven? Zo ja, wanneer? Indien neen, waarom is destijds geen vergunning aangevraagd of verleend?

Antwoord

Nederland heeft in december 2000 een vergunning verleend aan een van de bedoelde bedrijven voor de retourzending van een gerepareerde motormodule van een F-16 van de Indonesische luchtmacht. Of deze reparatie gerelateerd was aan het genoemde modificatieprogramma, is niet uit de stukken op te maken.

Vraag 3

Is destijds voor verlening van die vergunning instemming gevraagd en verkregen van de Verenigde Staten? Zo nee, waarom niet? Zo ja, onder welke voorwaarden?

¹ <http://www.daedalus.eu/downloads/algemeen/Letter%20of%20Recommendation%20IDAF%20F16%20project%202002.pdf>

Antwoord

Bij vergunningverlening vraagt Nederland alleen de instemming van een ander land indien het afstoting van oorspronkelijk in dat land aangekocht materieel betreft en daar ten tijde van de aankoop afspraken over gemaakt zijn. In dit geval betrof het geen afstoting maar een retourzending na reparatie van een motormodule van een F-16 van de Indonesische luchtmacht.

Vraag 4

Is het correct om te veronderstellen, op basis van de datum 19 oktober 1999 na het L/C nummer op het 'Certificate of Final Acceptance', dat de opdracht tot stand is gekomen na het in werking treden van het EU wapenembargo dat was ingesteld vanwege de inval in Oost Timor?

Antwoord

Nee. Het "Certificate of Final Acceptance" vermeldt 6 augustus 1999 als contractdatum. Het EU-wapenembargo trad op 16 september 1999 in werking.

Vraag 5

Was het meewerken aan het moderniseren van Indonesische gevechtsvliegtuigen niet strijdig met het (toenmalige) EU-wapenembargo? Indien ja, waarom heeft dit toch kunnen gebeuren? Indien neen, waarom niet?

Antwoord

Indien dat meewerken aan het moderniseren van Indonesische F-16's plaats zou hebben gehad tijdens de werkingsduur van het embargo, dan zou dit daarmee in strijd zijn geweest (artikel 1, eerste lid, van de Sanctieregeling Indonesië 1999 in relatie met artikel 13 van de Sanctiewet). De werkingsduur van het EU-wapenembargo op Indonesië verliep echter op 17 januari 2000 en de "Letter of recommendation" stelt dat het programma tussen oktober 2000 en maart 2002 werd uitgevoerd. Dat was na het verlopen van het embargo.

Vraag 6

Was deze modernisering van Indonesische gevechtsvliegtuigen niet ook strijdig met het toen geldende Nederlandse beleid om geen exportvergunningen voor de Indonesische luchtmacht en landmacht te verlenen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Uit de afgifte van de in antwoord 2 vermelde vergunning kan worden opgemaakt dat er in 2000 geen beleid was dat de Indonesische luchtmacht uitsloot als eindgebruiker van uit Nederland afkomstige militaire goederen. Dit moge ook blijken uit de terugblik die de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken tijdens een Algemeen Overleg in 2003 op de daaraan vooraf gaande jaren wierp. Hij zei letterlijk: "Ten aanzien van leveranties aan de Indonesische luchtmacht golden tot voor kort in beginsel geen beperkingen."²

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 22054, nr.79.

Vraag 7

Bent u het er mee eens dat het meewerken aan het moderniseren van Indonesische gevechtsvliegtuigen toentertijd een ernstige fout was? Zo niet, wat is dan uw oordeel over deze kwestie?

Antwoord

Nee, daar ben ik het niet mee eens. Dat Indonesië beschikt over een luchtmacht inclusief gevechtsvliegtuigen vind ik alleszins te rechtvaardigen. Dat de in 1989 aangeschafte F-16's na ruim 10 jaar aan een moderniseringsprogramma werden onderworpen, verbaast mij niet en ik vind het ook niet vreemd dat er dan gekeken wordt naar ondersteuning door bedrijven die eerder betrokken waren bij een zelfde modernisering van de Nederlandse F-16's.

Vraag 8

Kunt u garanderen dat dergelijke misstappen zich niet meer zullen voordoen?

Antwoord

Ik deel uw analyse dat hier sprake was van misstappen niet.

(w.g.) dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie